

Fürdőkörkép 2010: úszó medencék

2010. március 3.

A tavalyi év második felében szinte valamennyi fürdőben visszaesett a látogatók száma. A gazdálkodási problémák nem új keletűek, azokra csak rátett még egy lapáttal a turizmus valamennyi szereplőjét megtépázó válság. Mindez a vizes létesítményeknél is a fejlesztési tervek felülvizsgálatát és a költségek racionalizálását követeli meg.

A 2010-es kilátások, ha lehet, a tavalyiaknál is sötétebbek – véli **Juhász Szabolcs**, az Aquaprofit Zrt. turisztikai vezetője, aki a fürdők helyzetének áttekintésében volt segítségünkre. A szakember több fürdő megkérdezésével készült, rögtönzött felmérésének tapasztalatai alapján mutat rá a jellemző trendekre.

Beszűkülő, átalakuló kereslet

A baljós előjelek már korábban jelentkeztek: a fürdők jóval a válság kitörése előtt, már 2007 óta csökkenő látogatószámot regisztráltak. Ennek indokaként a bővülő kínálat és a vendégigények változása mellett a nyári szezon szeszélyes időjárása nevezhető meg – mutat rá a szakember. A legjelentősebb hazai fürdők 2009-ben 5–12 százalék közötti vendégszámcsökkenést szenvedtek el – többségükben a visszaesés két számjegyű volt –, s csak ott nem esett vissza a vendégszám, ahol innovatív fejlesztésekbe fogtak, s a szolgáltatásokat a vendégek igényeihez igazították.

Általános tapasztalat, hogy a látogatók az alapáron felül a pénzbe kerülő szolgáltatásokra már jóval kevesebbet áldoznak, mint a korábbi években. Jellemző, hogy a drágább gyógyászati kezeléseket szinte egyáltalán nem vagy kevésbé veszik igénybe, azokban a fürdőkben pedig, ahol a napijegy mellett 2-3 órára váltható belépő is létezik, ott az olcsóbbat választják – mondta Juhász Szabolcs.

Az OEP-támogatást igénybe vevő látogatók szokásaiban is változások látszanak: ugyanazt a mennyiségű kezelést sokan elnyújtva használják inkább fel. A fürdők közül épp ezért nem mindegyik ragaszkodik a támogatott kezelések fenntartásához, többen a veszteséges és alacsony kihasználtságú szolgáltatások megszüntetését fontolgatják.

A német piaci csökkenést részben pótolja a szlovák, cseh és román vendégek számának örvendetes növekedése, a hagyományosan bőkezűbb külföldiek viszont kevésbé veszik igénybe a kiegészítő szolgáltatásokat, és költési szokásaik ma már a magyarokét közelítik. A legfőbb gondot ezért a keresletcsökkenés jelenti. Mindez a kisebb fürdőket sokkal érzékenyebben érinti, hiszen a nemzetközi fürdők ismertebbek, szélesebb a kínálatuk, vendégkörük is inkább biztosított.

VISSZAÜT A FÜRDŐKEZELÉSEK TÁMOGATÁSÁNAK RENDEZETLENSÉGE

Átlagosan 9-10 százalékkal visszaesett az OEP-támogatott kezelések s az ezeket igénybe vevő látogatók száma is. **Németh István**, a Magyar Fürdőszövetség társadalmi elnöke súlyos gondnak látja, hogy a 2008. decemberi ártárgyalás és megállapodás ellenére sem változott az fürdőkezelések állami támogatása, a rendelet ellenére a szaktárca nem lépett. A kezelések ára ma alig éri el az önköltséget, a legtöbb fajtánál pedig meg sem közelíti. A terápiai

közfinanszírozási díjának is csupán 85, 70, 50 százalékát téríti a biztosító, áremelést a betegek terhére pedig a jelenlegi piac nem fogad el. Pedig, mint a szakember hangsúlyozza, a támogatások rendezésével nem a fürdőket, hanem a betegeket segítené elsősorban az állam. A fürdők arra készülnek, hogy 2010 lesz a legnehezebb év annak ellenére, hogy bizonyos mutatók az utóbbi fél évben talán optimizmusra adnak okot. Ebben a fogyasztói körben a megszorítások, a tavalyi nehéz körülmények most csapódnak csak le.

Csökkenő bevételek – beragadt fejlesztések

A kereslet ilyen irányú változása kevés kivétellel meglátszott a bevételeken is. Ugyanakkor olyan fürdő is akadt a megkérdezettek között, amelyeknél az alacsonyabb vendégszám mellett is tartani vagy növelni tudták a bevételeket. Juhász Szabolcs hangsúlyozta: sok esetben gond azonban, hogy az egyébként is csekély eredményt elviszi a korábbi fejlesztésekből eredő kötelezettségek teljesítése. Nehéz helyzetbe kerülhetnek azok is, akik a még válságmentes időszakban elnyert támogatásokhoz kapcsolódó vállalásaikban jelentős vendégszámtöbbletre, árbevétel- és létszámbővítésre tettek ígéretet. Ezek teljesítése a következő években okozhat gondokat.

BORÚS RÖVID TÁVÚ KILÁTÁSOK

A szakemberek sajnos a közeljövőt sem látják túl rózsásan. Az idei év, ha lehet, rosszabbnak ígérkezik a tavalyinál is, a mélypont még csak ezután következik. Pessimista becslések szerint a forgalom visszaesése akár a 20 százalékot is elérheti. Ezt tetézi, hogy 2010–2011-ben jelentős kapacitásbővülés valósul meg az országban, élesedik a vendégekért folytatott harc, és a szolgáltatók még kevésbé tudják majd az áraikat érvényesíteni, vállalt kötelezettségeiket teljesíteni. Akár egyes fürdők értékesítésére is sor kerülhet – mutat rá Juhász Szabolcs.

Ráadásul a fürdőkben is meghatározó fizetőeszköznek számító üdülési csekk megadóztatásának hatása is csak később érezteti a hatását.

Több fürdőben megfogalmazták, hogy 2010-ben vagyonfelélés folyik, mozgósítják az esetleges tartalékokat, túlélésre játszanak. A második fél évvel kapcsolatban, ahogyan nő majd az utazási kedv, már többen optimistábbak, a remények szerint oldódik a feszültség és nő az utazási kedv. Ám az év egészére nézve így is a stagnálás a legoptimistább jóslat. A pályázati rendszerben az önkormányzati fürdők a magánvállalkozásoknál kedvezőbb megítélés alá estek, régióként eltérő, 30-50 százalékos támogatásban részesülhettek. Most mégis több olyan nyertes fejlesztéssel kapcsolatban hallani, amelynek tervezése még egy dinamikus fejlődő piaci környezetben történt meg, hogy a támogatási szerződést már nem tudta aláírni.

GYENGE A FÜRDŐLOBBI

Nemzeti Fürdőszövetség néven új testület létrehozását szorgalmazza **Kovacsics Imre**, a Spa Hungary Holding vezérigazgatója. A szakember, aki fél tucat fürdő – közöttük az agárdi, a győri és a gyulai komplexum – üzemeltetésében tölt be meghatározó szerepet, úgy látja, hogy eddig nem létezett megfelelő érdekérvényesítő erővel rendelkező szakmai szervezet, mely kilobbizta volna például azt, hogy a szálláshelyekéhez hasonlóan kedvezményes áfakulcsot alkalmazhassanak a fürdők is.

Kovacsics meggyőződése szerint szükséges, de nem elégséges a szolgáltatások fejlesztése (az

érdekkörébe tartozó fürdők közül legutóbb a gyulaiban adtak át nemzetközi rangú szaunaparkot). A gyógy- és wellnessfürdők a magyar turizmus kulcsfontosságú létesítményei, ezért elfogadhatatlan, hogy ne sikerüljön a lehető legjobb pozíciót elérniük a mindenkori kormánnyal való egyeztetések során.

Elodázhatatlan racionalizálás

A fürdőüzemeltetésben is az energia- és bérköltségek jelentik a legnagyobb kiadást. Bár a szolgáltatás magas munkaerőigényű tevékenység, az elmúlt évben az elbocsátások mégis elkerülhetetlenek voltak. Egy minimális szolgáltatási szint alá viszont nem mehetnek, így sokan már nem tudnak hova hátrálni. Néhányan már 2008-ban lecsökkentették személyi állományukat, ám gyakori hiba, hogy sokan igyekeznek elodázni ezeket a döntéseket még akkor is, amikor egyértelműen látszik, hogy azok elkerülhetetlenek – derült ki a fürdők válaszaiból. A költségcsökkentés fontos terepe az energiaracionalizálás, hiszen egyedül a tavalyi évben 5-8 százalékkal emelkedtek az üzemeltetési költségek. Ám az ehhez szükséges fejlesztések komoly befektetéseket igényelnek. Ott, ahol ezt meg tudták lépni (például kazánkorszerűsítéssel, gázmotor beüzemelésével stb.), a költségek nem növekedtek tovább, sőt esetenként jelentős megtakarítást értek el.

A gáz- és villamos energia szabadpiaca azt is lehetővé teszi, hogy a szolgáltatókkal történő megfelelő szerződések megkötésével érjenek el a fürdők jobb kondíciókat. Ahol viszont semmilyen módon nem lehet a költségeket leszorítani, akár az átmeneti üzemszünet is megoldást jelenthet. Bár az ágazat szereplői bíznak abban, hogy a visszaesés csupán átmeneti, a húzóágazatnak titulált egészségturizmus gazdaságélénkítő szerepet csak akkor tölthet be, ha a konkurens desztinációkhoz képest nem kerül versenyhátrányba. A zord idők átvészelésében segíthet a fürdők újrapozicionálása, a jelenleginél fenntarthatóbb üzemelés, a célirányosabb marketingkommunikáció, továbbá a hazai fürdőkultúra fellendítését elősegítő egészség- és szociálpolitikai lépések mielőbbi megtétele a turizmus érintettjeinek összefogásával.

Németh Andrea

FÜRDŐSZÖVETSÉG: ÚJ STRATÉGIA KELL

A Magyar Fürdőszövetségnél (mely a jelentősebb létesítmények 70-80 százalékát tömöríti) úgy látják, hogy 2009. a nemzetközi jelentőségű fürdőkben kevésbé volt problematikus, minimális volt a vendégszámcsökkenés, a bevételeket pedig sikerült szinten tartani.

Németh István társadalmi elnök úgy látja: leginkább azok a kisebb, önkormányzati fürdők kerülhetnek bajba, ahol a fejlesztés és az üzemeltetés, a vendégszerzés stb. nem volt átgondolt. Mivel ezek nem tudtak piaci keretek között versenyképesen működni, helyettük kénytelenek voltak a létesítményeket fenntartó helyhatóságok helytállni, ám erre az önkormányzati forrásszűke miatt többé nem lesz lehetőség.

Egyre több átmeneti bezárásról, bérbeadásról lehet hallani, olyan eset is volt, hogy az áramot kapták ki a tartozások miatt. Németh István azt tanácsolja a fürdőknek, hogy próbáljanak meg a nehézségekből előnyt kovácsolni. Itt az ideje, hogy az önkormányzatok készítsenek egy alapos, objektív átvilágítást a fürdők működéséről, szigorú szakmai szempontok alapján. Egy ilyen vizsgálat pontosan rámutat majd a hibákra, s megmutatja a lehetséges megoldásokat is. Ez alapján aztán készíthetnek az üzemeltetők egy új fejlesztési koncepciót, stratégiát a fürdők újrapozicionálására.

A szakember szerint azonban azon is rengeteg múlik majd, hogy az új kormányzat hogyan áll hozzá a témához, s a terület problémáit a súlyuknak megfelelően kezeli-e.